

Raadsmededeling

Van	Het college van burgemeester en wethouders
Aan	De gemeenteraad
Datum B&W vergadering	28 oktober 2025
Zaaknummer	1454175
Portefeuillehouder	De heer M. Marshall, wethouder
Onderwerp	Onderzoek Joods vastgoed

1. Kennisnemen van

1. Het onderzoeksrapport Roof en rechtsherstel Joods vastgoed Gooise Meren, 1941-1950.
2. De gekozen manier om erkenning vorm te geven richting de Joodse gemeenschap Bussum.

2. Inleiding

In 2020 bracht het televisieprogramma Pointer de zogenoemde Verkaufsbücher onder de aandacht. Deze documenten geven inzicht in de onteigening en doorverkoop van Joods vastgoed tijdens de Tweede Wereldoorlog. Volgens deze bronnen vonden er 145 gevallen van vastgoedonteigening en -doorverkoop plaats binnen de huidige gemeente Gooise Meren (voorheen Naarden, Bussum en Muiden).

In 2023 gaf het college opdracht aan historicus Maarten-Jan Vos om de rol van de gemeente in deze transacties te onderzoeken. Hij werd hierbij ondersteund door een klankbordgroep met affiniteit en betrokkenheid met deze materie. Het onderzoek is inmiddels afgerond en de resultaten zijn gepresenteerd aan het college tijdens een thema-uur.

3. Kernboodschap

De conclusie van het onderzoek is dat de voormalige gemeenten Naarden, Bussum en Muiden geen directe betrokkenheid hadden bij de verkoop van Joods vastgoed tijdens de Tweede Wereldoorlog. Er zijn, zoals ook elders in Nederland, wel andere partijen betrokken geweest bij de handel in Joods vastgoed in onze gemeente. Dit viel echter buiten de onderzoeksopdracht en is daarom niet onderzocht. Hoewel er geen sprake is van juridische aansprakelijkheid, voelt het college zich moreel verantwoordelijk om stil te staan bij het leed dat de Joodse gemeenschap is aangedaan, rondom de handel in Joods vastgoed.

Daarom kiest het college voor een passende manier om erkenning vorm te geven, bestaande uit:

- **Een educatief vervolg**, waarbij het Holocaust Comité Gooise Meren en de Stichting Struikelstenen gevraagd wordt mee te denken hoe het rapport kan bijdragen aan het ontwikkelen van lesmateriaal voor scholen in onze gemeente. Gemeente en de Joodse gemeenschap vinden het belangrijk dat ook de jongeren in onze gemeente weten hoe er in en direct na de oorlog met de eigenaren van Joods vastgoed en hun nabestaanden is omgegaan.
- **Een symbolische vergoeding** van € 18.000 voor de gedeelde huurinkomsten van de synagoge in Bussum over de jaren 1943-1944. De gemeente Bussum heeft 2 jaar de synagoge gehuurd in de oorlog. Deze inkomsten kwamen destijds niet terecht bij de Joodse gemeenschap, maar bij de Duitse bezetter.

Het college is zich ervan bewust dat erkenning van geleden leed in en direct na de oorlog niet in geld is uit te drukken.

Deze erkenning sluit aan bij landelijke ontwikkelingen waarin gemeenten reflecteren op hun oorlogsverleden en, waar passend, bijdragen aan herstel van aangedaan onrecht. En het sluit aan bij de waarde die de gemeente hecht aan de warme band met de lokale Joodse Gemeenschap. In de afgelopen jaren komt dat tot uiting in een intensieve samenwerking met en subsidieverstrekking aan de Stichting Struikelstenen Gooise Meren en het Holocaust Comité Gooise Meren.

4. Consequenties

- Er is geen sprake van juridische aansprakelijkheid of verdere financiële verplichtingen.
- De vergoeding van € 18.000 wordt eenmalig verstrekt uit de algemene middelen.
- Het college onderstreept hiermee het belang van historische reflectie en morele verantwoordelijkheid.

5. Communicatie en participatie

- Het onderzoeksrapport wordt gepubliceerd op de gemeentelijke website.
- De uitkomsten worden gedeeld met vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap.

6. Vervolg

- De gemeente blijft in gesprek met de Joodse gemeenschap over blijvende erkenning en samenwerking.
- Er wordt geen vervolgonderzoek voorzien, tenzij nieuwe informatie daartoe aanleiding geeft.
- De gemeente blijft actief bijdragen aan bewustwording en educatie over de lokale oorlogsgeschiedenis.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

Maurits Voorhorst,
Gemeentesecretaris

Drs. H.M.W. ter Heegde,
Burgemeester